

RA SANTIAGO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA SANTIAGO

Ra Santiago opabi ya gamfri nú'x xa bõni de yá hai ne habuxaza 'b'hi'x

¹ Núga drá Yεgo dí pεpabi Ajuá ne ra zi Hmu Jesucristo. Dí zεngua'ihx gatho nú'ahx xcá ehex de nú'x 'rεt'amayoho yá t'x ra Israel, xcá põñhx de ri haihx ne habuxaza guí 'b'hx.

Ra mƒadi nú'a bí ehe de Ajuá

² Ma zi cu'ihx, xi da johyahx ora guí thohx ya thogui.

³ Ngue'a guí pãdihx gue nura ora guí thohx ya thogui gue'b'x ma'na da zε ri jamfrihx pa ma'na gui tsethx.

⁴ Hangue osta zabi'ihx gui tsetihx, pa njabx ma'na da nja ri jamfrihx, ne hinte gui 'bedihx pa xi gui 'b'hx xá hño ja rá thandi Ajuá.

⁵ 'Bx 'na de gue'ahx grí 'bex ra mƒadi, 'yaphx Ajuá y nú'á da 'ra'ahx, ngue'a nu'á umba gatho nú'x to'o da 'yapabi'a ne uni ndunthi, ne hingui uni dega cuc.

⁶ Pe nuto adi ra mƒadi, dá 'yadi co ra jamfri, hinda dux. Ngue'a nu'a tó'o di dux, nurá mfeni'a nja ngu ra dehe nú'a ent'a ra ndaxi rí maua rí mani.

⁷ Hangue nu'a tó'o njabx rá mfeni, odi hu rá mxi gue da ma da hñani te da hñani de Ajuá. Nú'á hinte ma da hñani'a.

⁸ Ngue'a nu'a tó'o di yohna rá mfeni, hingui paḍi nda'a da 'yøt'e.

⁹ 'B_u 'nara gamfri hinte pe'tsi ne othobi ni 'nara nsu, dá johya'a ngue'a Ajuá e'tsuabi rá nsu.

¹⁰ Ha nu'b_u 'nara gamfri pe'tsa ndunthi ya hño, dá johya'a 'b_u da baḍi gue nú'a pe'tsi hinte di muui ja rá thandi Ajuá. Ngue'a nuya rico tu, nja ngu yá døni ya ndapo, hinte tseti'ḥ.

¹¹ Nurá døni ra ndapo, sta c'onts'a ra hyadi ne sta pat'i, da 'yot'a rá 'bai, ne da hyøe yá døni, ya ja bi uahni gatho ra døni, y ya hingui hnequi mahotho. Njab_u thoho 'nara rico co rá nsu ne yá ndunthi yá hño, di mpefi y sta damfri da uadi gatho.

Ya ts'othogui ne ya ts'omfeni

¹² Njapi nú'a to'o tseta ya thogui, ngue'a nu'b_u da zeti, Ajuá ma da umbabi ra te pa nzantho ngu 'nara corona dega thaha nú'a xa ña'tui da umba nú'ḥ to'o di maḍi'a.

¹³ 'B_u 'na benga 'nara ts'omfeni pa te da 'yøt'e, odi ma gue nú'a ra ts'omfeni beni'a gue xqui 'ñehe de Ajuá, ngue'a Ajuá hingui beni ni 'nara ts'omfeni y nixi japa 'nara ja'i da benga 'nara ts'omfeni.

¹⁴ Pe rá ts'onc'at'i cada 'na ja eheni ya ts'omfeni ne di hñat'ase'a, y go gue'ḥ japi da 'yøt'a ya ts'oqui.

¹⁵ 'B_u rá ts'onc'at'i 'na japi da beni te da 'yøt'e xá nts'o, nep_u da 'yøt'a nú'a beni, nu'b_u ya xa 'yøt'a 'nara ts'oqui, ne nura ts'oqui'a japi da 'mēdi.

¹⁶ Hangue ma zi hmaḍi cu'ih_u, oguí hopa ri mfenih_u da hya'a'ih_u.

¹⁷ Ajuá nú'a bí 'b_u mahets'i, nú'a to'o bi hyoca ra hyadi ne ra zana ne ya tsø, go gue'a di 'racj_u gatho ya hño. Ra hyadi ne ra zana ne ya tsø di mpadi, pe

Ajuá hinhya'mu xa pata rá 'mui y nixi hinhya'mu ma da pati.

¹⁸ Ajuá po rá paha sehe bi 'yøt'e pa dá mbatsihu de gue'a nu ndá camfrihu rá noya nú'a majuani. Y njabu go guecaguihu dyá mudi sofohu de nú'u bi hyoca Ajuá.

Ra jamfri nú'a majuani

¹⁹ Hangue ma zi hmadi cu'ihu, hñuxhu nt'øde xá hño nú'a guí ødehu. Beñhu xá hño nú'a ma guí mañhu, ne oguí ncuehu 'bestho.

²⁰ Ngue'a 'bu 'nara ja'i xi ri ncué, hingui tsa da 'yøt'a nú'a ri ho Ajuá.

²¹ Hangue tsohubu gatho ya ts'ot'øt'e ne gatho nú'a xá nts'o. Camfrihu con gatho ri muihu rá noya Ajuá nú'a ya xa 'bot'i ja ri corasohu. Nura noya'a ja rá ts'edi pa da pøhø'ihu.

²² 'Yøthu nú'a xi'ahu rá noya Ajuá, hingue hønse guí 'yødehu, ngue'a nu'bu hingui 'yøt'ehu nú'a guí ødehu, njabu guí hñat'asehu.

²³ Ngue'a nu'a to da 'yøde rá noya Ajuá ne hinda 'yøt'a nú'a ma, nu'bú nja ngu 'nara ja'i nú'a di yot'a rá hmi ja ra hñe.

²⁴ Ha ngu bi uadi bi yot'a rá hmi, 'bestho bi pumfri mi tengu rá hmi.

²⁵ Pe nuto da hñuxa nt'øde nú'a te manga rá noya Ajuá ne hinda pumfri, ne da 'yøt'e nú'a ma, nu'bú Ajuá da japi. Rá noya Ajuá nja ngu 'nara ley nú'a dí øthu co ma pahahu pa da nja ma hoga tehu.

²⁶ 'Bu 'na de gue'ahu guí beñhu gue guí pøphu Ajuá, ne hingui handa nú'a guí mañhu, guí hu ri muihu gue guí pøphu xá hño Ajuá, pe hina.

27 Nuna guehna ra hoga 'bɛfi nú'a ri ho Ajuá ma Dadah: Gue nu 'na da maxa ya hyoya batsi nú'u jo'o yá nana ni yá dada, ne nuya hyoya viuda, ne da nsu pa hinda nts'oqui co ya ts'ot'ot'e de ra ximhai.

2

Hinga xúcjɛ nú'u to'o ga numansuhɛ

1 Ma zi cu'ihɛ, 'bɛ majuaɛni guí camfrihɛ ma zi Hmuhɛ ra Jesucristo xá nsunda, ogui xúcjɛ 'mɛt'o nú'u to'o gui numansuhɛ.

2 Nu'bɛ da yat'i habɛ guí øt'a ri hmunts'ihɛ 'nara ja'i xi dri hñe xá hño y dri hñá ya mfo'yɛ dega oro, ha nehe da yat'a 'nara hyoya di he ya zi zɛdutu,

3 y nú'a to'o dri hñe xá hño go gui umfɛ ntsaya co ra t'equ'e'i ne gui 'ñembabihɛ: “Yøtcahe ra maɛte grí 'ñecua gui hñudi”, ha nura zi hyoya gui 'ñemfɛ: “Nu'í ja da 'bahmaɛbɛ”, o gui 'ñemfɛ, “Ja da hñurɛ ja ra hai.”

4 ¿Hanja guí øthɛ njabɛ gue guí ha'mdahɛ nú'u to'o guí numansuhɛ? Hingui ho nú'a ri mfeni gue guí xúctahɛ ya ja'i.

5 Ma zi hmaɛdi cu'ihɛ, 'yødehɛ: ¿Ha hinguí paɛɛ gue go Ajuá xa huahna ya hyoya nuua ja ra ximhai pa go gue'u da hñani ya japi de mahets'i po yá jamfri? Nehe go gue'u xa huahna Ajuá pa da ma dí 'mɛhuini habɛ bí manda'a, nehe xa hñá'tuabi gue da 'mɛhuini gatho nú'u to'o ri maɛdi'a.

6 Pe nu'ahú guí numa'ñɛɛɛ ya hyoya, ha nuya rico go guí numansuhɛ. Pe ¿ha gue hinguí paɛɛ gue go ya rico ha'a'ihɛ ne tsix'ahɛ ja ra ts'utbi?

7 ¿Ha hingo gue'ᵘ tsani nurá hoga thuhu ma zi Hmuhᵘ ra Jesucristo nú'a to'o po rá thuhu'a xa thump'a'ihᵘ gyá gamfrihᵘ?

8 Ra Maça T'ofó ena njaua: “Maḍi ri miq'u'eiuᵘ ne gui su ngu grí nsu sehe.” Nu'bᵘ xi majuaᵘni guí øthᵘ nuna ra maça hmanda, nu'bú ha, guí øthᵘ xá hño.

9 Pe nu'bᵘ guí xúctahᵘ hønse nú'ᵘ to'o guí maḍihᵘ, nu'bú guí øthᵘ 'nara ts'oqui, y nurá ndaxjua ley ra Moise ma gue guí tuxhᵘ ra ts'oqui ngue'a hinga øthᵘ nuna ra maça hmandana.

10 Ngue'a nu'a tó'o øt'a gathó nú'a manganá ra ndaxjua ley, pe 'bᵘ da 'medi 'nara hmanda hinda 'yøt'e, nu'bú nura ja'i'a ya bi duxa ra ts'oqui de gathó nú'a manganá ra ndaxjua ley.

11 Ngue'a Ajuá bi manganá ja ra ndaxjua ley ne bi 'ñena: “Oxqui nzinga medinthaḍi”, nehe bi 'ñena: “Oxqui hote.” Nde'bᵘ, 'bᵘ hingrá zinga medinthaḍi pe 'bᵘ grá hyote, njabᵘ ya hinxcá øt'e ngu nú'a manganá gathó ra ndaxjua ley.

12 Pe nujú dí camfrihᵘ ra 'ra'yo ley nú'a dí øthᵘ co ma pahahᵘ, hangue ga ñahᵘ ngu rí 'ñehe ne ga øthᵘ gathó nú'a xá hño, ngue'a Ajuá ma da hñabgahᵘ nguenda ua stá øthᵘ nú'a manganá nuna ra 'ra'yo ley ua hina.

13 Nú'a ra pa Ajuá ma da hñá'mba nguenda ya ja'i hinda ma da huequi nú'ᵘ to'o himbi hueca yá miq'u'eiuᵘ. Pe nu'ᵘ tó'o ri hueca yá miq'u'eiuᵘ, Ajuá ma da huequi'ᵘ nú'a ra pa'a.

'Bᵘ da nja ra hoga jamfri da nja ya hoga 'bɛfi

14 Ma zi cu'ihᵘ, ¿te di muui 'bᵘ 'nara ja'i da 'ñena gue camfri, pe hingui øt'e nú'a xá hño? ¿Ha gue nú'a rá jamfri'a tsa da pøhø'a? Hina, hinda za.

15 'B_u 'nara cu o 'nara nju otho te da hye ni te da zi,

16 y 'na de gue'ah_u gui 'ñemf_u: “Nde, ga nzenguathoh_u, rí ma te rá 'ñentho y Aju_a da max'a'i”, pe nu'b_u hingui umf_u nú'a honi nura cu'a, nu'b_u hinte bi muui nú'a gá xiph_u'a.

17 Nehe njab_u ma jamfrih_u. Nu'b_u hønse ra jamfri dí pe'tsh_u ne hindí øth_u xá hño, nu'b_u hinte di muui nú'a ra jamfri dí pe'tsh_u.

18 Da za njaua ga xiph_u 'nara cu: “Nu'í hønse guí camfri, y nugá go dí øt'a nú'a xá hño. Guí nehma gui 'ñutca ri jamfri pe hinguí øt'a nú'a xá hño, ha nugá ga u't'a'i ma jamfri ngue'a dí øt'a nú'a xá hño.

19 Nu'í guí camfri gue 'nat'a Aju_a 'b_ui, y xá hño guí camfri njab_u. Nehe ya ts'ondahi camfri gue 'nat'a Aju_a 'b_ui, pe nu'á di huat'i co ra ntsu.

20 Nu'í grá 'b_uemfeni. ¿Ha hinguí pa_udi gue hinte di muui ri jamfri 'b_u nehe hinguí øt'e xá hño?”

21 Ndu ma dadah_u ra Abrá bi zixa rá t'_u mrá thuhu ra Isaac pa xa hyohm_a ja ra ata, hangue Aju_a bi m_a gue hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá ngue'a nu'á bi 'yøt'a nú'a bi xipabi Aju_a.

22 Hangue njab_u ya dí pa_u gue rá jamfri ra Abrá mi p_eui mahy_egui nú'a ra hoga 'b_efi bi 'yøt'e nehe. Y co nú'a ra hoga 'b_efi bi 'yøt'e bi 'ñudi gue xi mi ja rá jamfri.

23 Hangue bi njab_u ngu nú'a m_anga ra Ma_aca T'ofu, ne ena: “Ra Abrá bi gamfri Aju_a, hangue Aju_a bi m_a gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu.” Nehe Aju_a bi m_a gue mrá amigo'a.

24 Hangue dí pa_u xá hño gue Aju_a m_a gue ya hinte ma ts'oqui dí tuh_u ngue'a hingue hønse dí camfrithoh_u, pe nehe dí øth_u nú'a xá hño.

²⁵ Nehe ra Raab masque mi 'nara ts'o'beñña'a, pe Ajuá bi mā gue ya hinte ma ts'oqui mi tu'a ngue'a xqui 'yøt'e xá hño nu mi umba ntsaya yá 'meñni ra Josue, nehe bi mats'i'ü pa bi bøni pa ma'na ra 'ñü pa bi mengui'ü habü xqui 'ñehe.

²⁶ Hangue njabü numa jamfrihü, 'bü hindí øthü nú'a xá hño, hinte di muui, nja ngu ma ndo'yohü, 'bü ya xa du, ya hinte di muui.

3

Ya noya nú'ü dí mañhü

¹ Ma zi cu'ihü, hinxá hño gue ndunthi de gue'ahü guí ne gui nxahnatehü ja ya nija, ngue'a dí pahü gue ma'na ma da thabgahü ra uenda nújü dyá xahnatehü.

² Ngue'a gathoguihü xi dí øthü ndunthi ya t'øt'e xá nts'o ne hingui tsa da 'mütho ma nehü. Pe nu'bü 'nara cu padi da zama rá ne, nu'bú nura cu'a padi da zama gatho rá ndo'yo nehe, ne xi øt'e gatho nú'a xá hño.

³ Ngu 'nara fani ga hu'tsuahü 'nara frenu pa ga tsambahü rá ne pa da 'yøde, nu'bú da za ga tsambahü gatho maxøgue rá ndo'yo.

⁴ O ngu 'nara barco, masque xi dra dangui ne xi di tsedi 'nara bunthi pa da 'yent'i, pe 'nara ja'i da za da 'yøt'a nura barco'a co 'nara t'üca bøjá, ne da zits'i habü go da ne'a.

⁵ Njabü ma nehü nehe, masque xi ra notsi pe da za da japi da nja ndunthi ya ts'ot'øt'e. Nja ngu 'nara zi xeca tsibi, jhangu rá ndangui hmahá 'nara mboza tsa da nzø!

⁶ Hangue njabü ma nehü, tsa da 'yøt'a ndunthi ya ts'ocate, y nja ngu ra ximhai nehe xi xá nts'o,

ngue'a ma neh_u ri ts'oga gatho ma ndo'yoh_u co nú'a te mā. Co ma neh_u da za da nts'oca ma hoga'mai_h, ne 'b_u te dí mañh_u xá nts'o, nuya noya'u bí ehe de ja ra nidu.

⁷ Ra ja'i tsa da māx'o gatho nu'araza ra mbanga zu'ue, ngu ya ts'int_s'_u, ngu nú'_u ya zu'ue jat'a yá mai ja ra hai, ne ngu nú'_u ya zu'ue 'b_ui ja ra ndehe, ne ya xa māx'o'_u.

⁸ Pe numa neh_u hingui tsa ga tsamih_u, ngue'a xi xá nts'o, nja ngu rá ne ra qu'eñ_a hote.

⁹ Co ma neh_u dí xøcambenih_u Aju_a ma Dadah_u, y co ma neh_u dí tsañh_u ma miq_u'ei_h masque gathogui_h xa hyógagui_h Aju_a ngu rá 'bai'a.

¹⁰ Hangue co ma neh_u dí xøcambenih_u Aju_a, y co ma neh_u dí tsanteh_u nehe. Ma zi cu'ih_u, hindí 'ñepca_h ga øth_u njab_u.

¹¹ ¿Ha gue da za 'nada ra pøthe da bøhø ra t'asdehe mahyεgui co ra uxcadehe? Hina, hinda za.

¹² Ma zi cu'ih_u, ¿ha gue da za 'na 'bai ra igo da unga ya olivo? ¿O 'nara 'bai gá obxi da unga ya igo? Hina, hinda za. Nixi 'nara pøthe hingui tsa da bøhø ra ts'othe ne ra t'asdehe.

Ra mfadi nú'a majuani

¹³ ¿To'o 'na de gue'ah_u ra nimfeni ne ra bamhya? Nu'a tó'o ra bamhya ne ra nimfeni dá 'ñudi rá hoga'mai co ya hoga 'bεfi, ne hinda 'ñets'i co nura mfadi pε'tsi, ngue'a nu'a tó'o pε'tsa ra hoga mfadi hingrá 'ñets'i.

¹⁴ Pe nu'b_u gyá ndusteh_u ne guí ne gui nseh_h, ogyá 'ñets'ih_u gui 'ñeñ_h gue xi guí pε'tsh_u ra hoga mfadi, ngue'a gue'a 'nara nc'uamba.

15 Ngue'a nú'a ra mfadi guí pɛ'tshu gue'a dega ximhai, ne dega ja'i, ne dega ts'ondahi, hingo de Ajuá.

16 Ngue'a nu habu ja ra nduste ne habu ne da nsehɛ 'na, nuni ja guehni ja ra tuhni ne gatho ya ts'ot'ot'e.

17 Pe nu'u tó'o pɛ'tsa nú'a ra mfadi bí ehe de mahets'i, gue'u xá nt'axi yá mfeni ne hingyá 'yot'atuhni. Nu'ú ya hoja'i, ya hoga'yode ne xi ja yá huecate ne nzantho øt'e xá hño. Hingui yohna ya mfeni, nixi hingyá yohmi.

18 Nu'u tó'o 'bui te rá 'ñentho, ne hingyá 'yot'atuhni, nu'ú udi 'nara hoga'mui pa nehe ma'ra da 'mu 'nara hoga'mui, nja ngu 'nara 'bot'i nú'a 'bot'i pa 'mefa da nja 'nara hoga sofo.

4

Mahyoni hinga madihu ya ts'ot'ot'e de ra ximhai

1 ¿Hanja grí ntsuihu ne grí ntuñhu 'na ngu ma'na? Nu'ahú grí ntuñhu ngue'a guí pɛ'tshu ya ts'onc'at'i y nuya ts'onc'at'i'u gue'u ja'ahu gui ntuñhu.

2 Guí nehmahu te gui pɛ'tshu, pe hingui tsa te gui pɛ'tshu, hangue guí ne gui hñotehu. Gyá ndustehu pe hingui tsa gui pɛ'tshu nú'a guí neh, hangue asta grí ntuñhu pa gui pɛ'tshmahu nú'a guí neh. Hingui tsa te gui pɛ'tshu ngue'a hinguí aphu Ajuá.

3 Haha, guí adihu, pe hingui t'a'ahu nú'a guí adihu ngue'a hinguí adihu ngu rí 'ñehe. Guí adihu hõnse pa gui johyahu ja ya ts'ot'ot'e de ra ximhai.

4 ¡Nú'ahu guí madihu ya ts'ot'ot'e de ra ximhai ne hinguí madihu Ajuá, guí njahu ngu ra zinga medinthati! ¿Ha hinguí padihu gue 'bu grí madihu ya ts'ot'ot'e de ra ximhai, nu'bú grí utsahu Ajuá?

Hangué nu'a tó'o xi ne da maḍi ya t'øt'e de ra ximhai, nú'á ya ri ɯtsa Ajuá.

⁵ ¿Ha guí beñhɯ gue hinte ri muui ra Maça T'ofó nu habɯ ena?: “Nurá Maça Ndahi Ajuá bá pɛhni pa da 'mɯ ja ma corasohɯ, nú'á go gue'a maḍiguihɯ, y nu'á ne gue xi ga maḍihɯ Ajuá.”

⁶ Nehe Ajuá go gue'a ri 'racjɯ ra danga mfats'i. Nu ja ra Maça T'ofó ena njaua: “Ajuá hingui faxesa nú'u to'o ri 'ñets'i ne ri nøt'e, pe nu'u tó'o hingyá nøt'e ne hingyá 'ñets'i, nú'ú hɯ, fats'i.”

⁷ Hangué 'yøtehɯ Ajuá, ne nø'tuahɯ ra ts'ondahi y nú'á da 'uegue de gue'ahɯ.

⁸ Jonihɯ cò Ajuá y nú'á da joni con gue'ahɯ. Nú'ahɯ guí øthɯ ya ts'oqui, 'ueguehɯ de gue'ɯ pa strá nt'axi ri tehɯ. Ha nú'ahɯ guí yohna ri mfenihɯ, ntsø'mhɯ de nú'a guí øthɯ, pa njabɯ da za da t'axca ri corasohɯ.

⁹ Ntsø'mhɯ de ri ts'oquihɯ, ne dá du ri mɯihɯ de gathó nú'a xcá 'yøthɯ, ne nzoñhɯ. Nuri thedehɯ, dá mpɯnga ts'oni, y nuri johyahɯ, dá mpɯnga dumɯi.

¹⁰ Ogrí 'ñexhɯ ja rá thandi ra Zidada. Ñobrihɯ y nu'á go da 'ñex'a'ihɯ 'mɛfa.

Hini 'ñepi ga 'yøhɯ ma cuhɯ

¹¹ Ma zi cu'ihɯ, ogrí nøñhɯ 'na ngu ma'na. Nu'a tó'o nøni rá cu o ri 'yø de nú'a te øt'e, nú'á ja ra uɛnda go nøma'ñhɯ ra ley ne ri 'yø. Nu'a tó'o ri 'yø ra ley, ya hingo øt'a ngu nú'a mɯnga ra ley, ngue'a ya ri 'ñet'a nzayasɛ.

¹² Ajuá go bi hyoca ra ley y go gue'a ra nzaya. Y nu'á go gue'a tsa da ñanga ya ja'i, nehe tsa da mehna to da mehna ja ra tsibi. Pe xi'a'i, ¿to'o'igüe pa gui 'yø ri miqu'eiui?

Hinto padi te da nja rixudi ndamani

¹³ Nú'ah_u guí eñh_u njaua: “Nú'bya rapaya o rix-udi ga maha ja nú'a ra hnini dí mañh_u, y ja grá 'b_uh_uni 'na njɛya, ne grá ntuquih_u ne grá mpah_u pa grá tah_uh_u ra boja.”

¹⁴ Njab_u guí beñh_u, pe nixi guí padih_u te grá haxh_u xudi. Nujú hindí pah_u hangu ya pa ma ga nteh_uua, ngue'a dí njah_u ngu ra 'bønguui ri hnequi ne hints'_u ya'a da 'mɛtho.

¹⁵ Hangue ma'na xá hño gui 'ñeñh_u njaua: “B_u Ajuá gue'a rá paha, ne 'b_u da 'racj_u ra te ne ra nseq_ui, nu'bú h_u, ga øth_u gatho nú'a dí beñh_u.”

¹⁶ Pe nu'ah_u grí 'ñets'ih_u co ri mfeni seh_uh_u. Y nu gatho ri nt'ets'ih_u xi xá nts'o.

¹⁷ Ne nu'a tó'o padi da 'yøt'e nú'a xá hño pe hingui øt'e, nú'a go gue'a 'nara ts'oqui.

5

Ra ts'ofo pa ya rico

¹ ¡Nú'ah_u rico_u 'yødeh_u! Mamts'onih_u ngue'a ma gui thoh_u ya d_unga ugui.

² Ma da 'ya gatho nú'a te guí pe'tsh_u, ne ma da zip'ah_u ra zu'ue gatho ri hoga heh_u.

³ Ma da boxcua gatho ri bojah_u ngu ra t'axi ne ra oro nú'a xcá muntsh_u ne xcá pe'tstho_u, ne ja da hnequini gue hinxá hño nú'a xcá øth_u gue xcá pe'tstho_u. Ne'ah_u ma gui njah_ub_u ngu ri bojah_u gue ma gui juadih_u, y nuri ts'onc'at'ih_u pa xcá pe'tsh_u ri bojah_u, gue'a ngu 'nara tsibi ma da juat'ah_u. Ja nuya ya paya xcá muntsh_u ndunthi ri bojah_u, y ya yá gats'i ya pa.

4 Ya xa nt'øde yá ts'oni ri mɛfih_u nú'u to'o xa xop'ah_u ri huahih_u. Nu'ú zoni ngue'a xcá hyath_u ne hinxcá ju'tuah_u ngu rí 'ñepabi'u. Pe ma Zidadah_u nú'a to'o ra ndá de gatho ya εnxε mahets'i, ya xa 'yøtuabi yá ts'oni nú'u ri mɛfih_u.

5 Nuua ja ra ximhai guí øth_u nú'a go ri pahasεh_u, ne hinte grí 'bεh_u, pe guí njah_u ngu 'nara mbo'oni nú'a xa hnoqui pa da tho.

6 Nu'ahú guí høxh_u ra thai nú'u hinte ma thai tu, ne guí hoh_u'u masque hinte xa 'yøt'e, y nu'ú hingui nø't'ah_u.

Rí 'ñepi ga tseth_u gatho ya ts'othogui ne ga aph_u Ajuá da maxcah_u

7 Pe nu'ah_u ma zi cu'ih_u, tseth_u gatho nú'a da 'ñep'ah_u mientras da zøhø ma Zidadah_u. Njah_u ngu ra mot'i nú'a tø'ma ra mudi 'ye ne ra 'bεfa 'ye pa njab_u da za da guxa 'nara hoga sofo.

8 Ne'ah_u ndø'mh_u, ne zεdih_u ri jamfrih_u ngue'a ya 'nitho ma da zøhø ma Zidadah_u.

9 Ma zi cu'ih_u, ogrí hñøxa thaih_u 'na ngu ma'na pa hingui tuxh_u ya ts'oqui. Beñh_u gue ma Zidadah_u to'o ra nzaya, ya ts'atho ya pa di 'bedi pa da zøhø'a.

10 Ma zi cu'ih_u, tseth_u gatho nú'a te guí thoh_u, ngu bi zeta yá 'mεhni Ajuá nú'u bi 'm_u maya'b_u ne bi mamba rá noya'a.

11 Dí pah_u gue Ajuá japi nú'u to'o tseta gatho ya thogui nú'u thogui'u. Stá øh_u de ra Job, hangu ya thogui himbi zεthma'a. Pe 'mεfa Ajuá xi bi japi'a ngue'a Ajuá xi ja ndunthi rá huecate ne ja ndunthi rá hmate.

12 Ma zi cu'ih_u, jamasuh_u oxqui jurah_u, nixi por mahets'i, nixi po ra ximhai, nixi por ma'ra ya t'øt'e. Mañh_u nú'a majuani; nu'b_u ha, gui mañh_u "Ha", y nu'b_u hina, "Hina", pa njab_u Aju_a hinda castiga'ih_u.

13 'B_u 'na de gue'ah_u grí sufrih_u, 'yaph_u Aju_a pa da max'ah_u. O 'b_u grí johyah_u, tuth_u ya jahña.

14 'B_u 'na de gue'ah_u grí hñenih_u, zoñh_u ya nda de ra nija pa da 'yapa Aju_a por gue'ah_u, ne da gox'ah_u ra aceite de rá thuhu ma Zidadah_u.

15 Y 'b_u gui 'yadih_u con gatho ri jamfrih_u, nu'bú gui ñanih_u y ra Zidada da 'ra'ah_u ra nzaqui, y 'b_u xcá 'yøth_u 'nara ts'oqui, nu'á da puñ'ah_u.

16 Hangue njuánih_u de ri ts'oquih_u 'na ngu ma'na, ne mfaxh_u 'na ngu ma'na gui 'yaph_u Aju_a da puñ'a'ih_u, y pa njab_u nu'á da 'yøthe'ih_u nehe. Aju_a øtuabi rá nt'adi nú'a to'o 'b_ui xá hño con gue'a ne apabi con gatho rá mui.

17 Nura badi Elía 'namrá ja'i nehe ngu_u, y nú'á xi bi 'yapa Aju_a pa hinda 'u_{ai}, hangue himbi 'u_{ai} hñu nje_ya made.

18 Nep_u ma'na'qui bi yopa 'yapabi Aju_a pa da 'u_{ai} y bi 'u_{ai}, y nu'bú xi bi hogui ndunthi ra sofo ma'na'qui.

19 Ma zi cu'ih_u, 'b_u 'nara cu da 'uegue de rá noya Aju_a, nep_u 'na de gue'ah_u gui zofoh_u'a pa da yopa mengui, y nu'á da mengui,

20 nu'bú padih_u gue nu'a tó'o da co'tsa 'nara 'yøt'ats'oqui de ja rá ts'o'ñu, nu'á bi ñanga 'nara 'yøt'ats'oqui pa hinda ma ja ra nidu, y Aju_a go gue'a bi pumbabi yá ts'oqui nú'a ra 'yøt'ats'oqui'a masque xi ndunthi yá ts'oqui.

Ra 'Ra'yo Testamento
New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi,
Mezquital)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Mezquital

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomi, Mezquital

ote

Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Mezquital

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

c6437f19-566b-5232-8b2a-5c88e5a5622b